

KÄNSELSPRÖTET

Föreningen Finlands
Dövblinda rf

September 9/2001

Hjälpmedelmässan

**Ungdomens nya
möjligheter**

Innehåll

Fem frågor.....	1
Ledaren: Teckenspråk och jämlik behandling av medlemmar.....	3
Ungdomens nya möjligheter.....	4
Taso-projektet i Jyväskylä.....	6
Efter sommarvisan.....	7
Veterinär som önskeyrke.....	9
Bara få nyheter på hjälpmedelmässan.....	10
Konferens i Holland.....	13
Konsttävling i Skottland.....	14
Kulturdagsminnen.....	15
Läsarnas brev	
Tyska dövblinda.....	17
Socialesemester i Onnela.....	18
En liten sädesärla.....	19
I sommar var jag arg.....	19
Brevväxling.....	19
Dikt: Guldkorn.....	20

1.bilden: Justiina och Ossi diskuterar på Hjälpmedelmässan. Tolkarna bakom. 2.bilden. Tolkerna trampar och Viljo Kinnunen sitter på. Det är en cykel, som har en ordentlig sittplats för den som sitter på. På denna cykel var sittplatsen framme på cykeln. (bilder: K. Pyykkö)

Följande Känselförklaring utkommer 24.10. Materialet bör vara på redaktionen senast 13.10.

Fem frågor

- 1.Vem var Alfred Nobel?
- 2.När öppnades Saima Kanal?
- 3.Vad heter Finlands högsta fjäll?
- 4.Vad betyder ordet bojkott?
- 5.Var ligger bergskedjan Apenninerna?

Svar:

1.Nobel var en svensk kemist, som fick patent på dynamit år 1862. Nobelpris utdelas numera inom flera områden, bl.a. fysik. Det mest berömda av Nobelprisen är kanske litteraturpriset. År 1901 utdelades prisen för första gången.

2.Saima Kanal öppnades 1859.

3.Finlands högsta fjäll heter Halli, 1328 meter över havet och ligger i Kilpisjärvi.

4.Bojkott är en åtgärd, med vilken man trycker på t.ex. en stat eller regent att gå med på bojkottens krav. En bojkott kan också vara av ekonomisk art; man köper inte ett företags produkter, eller så kan bojkotten vara ett medel i en arbetskonflikt; vissa personer får inte arbeta eller andra låter bli att arbeta.

5.Apenninerna ligger i Italien och går lodrätt genom landet. ■

Teckenspråk och jämlik behandling av medlemmar

Varför tycker jag att finska, teckenspråk och svenska nämns som jämlika i Finlands Dövblinda rf:s stadgan? Jag undrar, varför de inte nämns där.

Teckenspråkiga dövblinda grundade Finlands Dövblinda rf år 1971. De behövde en egen förening, då deras dubbelhandikapp inte togs tillräckligt i beaktande i dövas och synskadades föreningar. De ville trygga sina rättigheter i samhället. De ville utveckla sig själva i sin förening.

Under årens lopp har Finlands Dövblinda rf fått alltmera dåligt hörande och seende finsktalande medlemmar och kunder. Samtidigt har man delvis glömt föreningens ursprungliga avsikt, att trygga teckenspråkiga hörsel-och synskadades ställning.

Hur skall en människa lära sig något på främmande språk, om kunskapen i språket är bristfällig? Är finskspråkiga beredda att få tjänster endast på svenska? Inte ens en

bra tolk kan tolka allt rätt, ifall han inte behärskar den sak han tolkar.

Den tolktjänst som samhället erbjuder räcker inte åt alla. Många kommuner har begränsat tolktjänsten till 240 timmar. Föreningen har inte kunnat påverka tillräckligt i frågan.

Föreningen erbjuder många olika tjänster. Den producerar tidningar, guider, läger, kurser och möten för dövblinda. Huvudspråket är oftast finska. Allt material för dövblinda fås inte som teckenspråkiga videoband. Personalens kunskap i teckenspråk är ofta dålig. Hur kan det vara så i vår förening?

Föreningslagen förutsätter, att föreningens medlemmar behandlas jämlikt. Därför bör saker och ting förbättras även inom föreningen. Det måste ges mera tjänster på teckenspråk, lika mycket som på finska. Nu är det inte så. Därför måste en förändring ske. Finska, teckenspråk och svenska skall i vår stadgan nämnas som jämlika språk.

Ta ännu i beaktande, att det finns olika dövblinda i vår förening; dåligt hörande, personer som blivit döva och döva. Detta väcker frågan, varför döva har sin egen förening och personer som blivit döva och dåligt hörande sin egen? Lika bra kunde de ju skapa en gemensam förening. Men nej. Jag utgår ifrån att de inte gör det, då de har olika sätt att verka och olika kulturer.

Också vi som kommunicerar med tal och teckenspråk i Finlands Dövblinda rf har olika sätt att verka och olika kulturer. Detta har inte beaktats tillräckligt, men det är inte för sent att rätta till det. På så sätt kommer vi vidare mot en gemensam framtid.

Ulla Kungas

Styrelsemedlem ■

Ungdomars nya möjligheter

Raili Karisaari

Rehabiliteringen för hörsel-och synskadade barn börjar i ett så tidigt skede som möjligt, säger rehabiliteraren Leo Tuunonen på Hörsel-och synskadades Rehabiliteringscenter. "Först graderas hörselskadan och sedan besluts om en möjlig implantoperation. Grundskolan kan inledas redan i 5-års åldern och räcker i 11 år."

Numera går hörsel-och synskadade barn i grundskola oftast på sin egen hemort. De är ofta de enda hörsel-och synskadade. Hörselskadades skola i St. Michel, Merikartano i U:borg och Pihlajapiha skola i Joensuu är populära pga teckenspråk. I U:borg fungerar ett undervisningscenter, som skapar nätverk för Usher-ungdomar.

Under skoltiden samarbetar rehabiliterarna aktivt med elever, lärare och föräldrar. Yrkesvägledning och elevhandledning inleds på 7 årskursen.

80% till gymnasiet

Idag inleder över 80% av usher-ungdomarna studier i gymnasiet efter grundskolan, säger Leo Turunen. Det finns 2 alternativ: hörselskadades gymnasium i St.Michel eller ett normalt gymnasium med hjälp av en studietolk. I St.Michel kan man få studentmössan på 4 år. Kottby kvällsgymnasium i Helsingfors är också populärt.

Inom 5 år har hela 15 usher-ungdomar skrivit studenten. Nästa år kan det bli två till. Efter gymnasiet fortsätter många till universitet och högskolor. Det finns redan 15 universitetsstuderande bland usher-ungdomarna.

Yrkesskola som alternativ

Det finns inte många specialyrkesskolor för hörsel-och synskadade. Den mest kända är Arlainstitutet i Esbo. Där inleder årligen 2-4 hörsel-och synskadade sina studier. Många börjar med en studieperiod som förbereder för ett självständigt liv. Det är ett naturligt sätt att lösgöra sig från hemmet och bli självständig. I vanliga yrkesskolor studerar för tillfället 3 hörsel-och synskadade.

Det handlar om ett mångsidigt samarbete i ungdomarnas yrkesutbild-

ning. Samarbete förs mellan hälsovården, Hörsel-och synskadades Rehabiliteringscenter, PAF, skolor och yrkesinstitut. Fpa betalar de hjälpmedel som studeranden behöver samt kursavgifterna och ger ett ekonomiskt grundskydd under utbildningens gång. Kommunernas socialverk har en viktig roll, då tolktjänsterna för studeranden betalas av hemkommunen.

På arbetsmarknaden

Utgångspunkten för karriärplaneringen är ungdomarnas egna intressen och förmågor. Det finns inte längre några traditionella yrken för hörsel-och synskadade. Studier och karriär skall ordnas individuellt. Tillsammans söker man alternativ och lösningar för olika yrken.

Det finns många olika möjliga yrken. Hörsel-och synskadade blir smådjursskötare, konstnärer, adb-planerare, kockar, fysiker, massörer, basvårdsskötare etc.

Fpa har aktivt varit med och insett, hur viktigt det är för ungdomarna med en yrkesmässig rehabilitering. Skolorna har stött studerandenas målsättningar. Men det finns även brister, säger Turunen. "Vidareutbildningen för gravt handikappade är ännu dåligt skött. De har svårt att få yrken och sysselsättning". ■

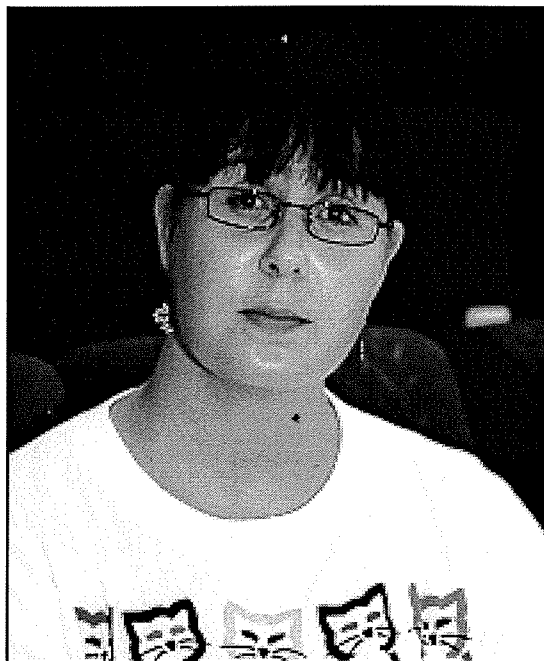
Taso-projektet i J:kylä

Tytti Kaisla

I början av augusti startade TASO-projektet vid Hörsel-och synskadades Rehabiliteringscenter.

- Jämlika studiemöjligheter för hörsel-och synskadade skolelever. Projektet har många uppgifter och målsättningar, bl.a. att skapa en skriftlig verksamhetsmodell för att ordna undervisning för hörsel-och synskadade, producera undervisningsmaterial för lärare för hörsel-och synskadade barn. Där skulle man berätta om hörsel-och synskador, om hjälpmedel samt om lämpliga datorprogram. Det skulle vara till nytta för alla hörsel-och synskadade barn i Finland. Verksamhetsmodellen och info-paketet kan fås som mapp efter projektet. Info finns på internet-sidor, som utvecklas under projektets gång.

Till att börja med utväljs ur Rehabiliteringscentrets kundkrets elever i olika åldrar för att verka som projektelever. De utväljs både från den allmänna och specialundervisningen, 5 från vardera.

Under projektets gång utbildas och leds skolpersonalen i frågor som rör hörsel-och synskadades undervisning samt utvecklas nätverk för undervisningen. Därtill utreds noggrant det totala antalet hörsel-och synskadade studerande i Finland.

Projektet leds av speciallärare Tytti Kaisla. Hon inledde sitt arbete i J:kylä i augusti. Som arbetskompan har hon adb-stödpersonen Rauno Jäntti. Projektet räcker 3 år och finansieras av Penningautomatföreningen.

På bilden Tytti Kaisla. Hon har svart, medellångt hår. ■

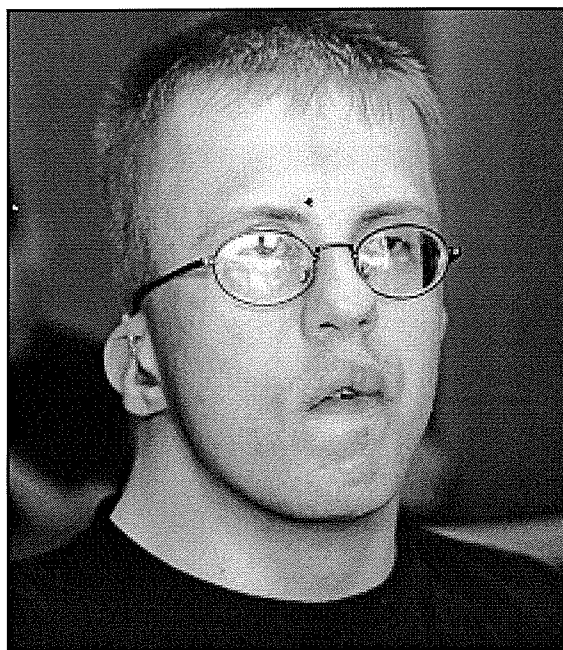
Efter sommarvisan..

Raili Karisaari

I början av juni satte också dövblinda Ville och Riku på sig studentmössorna. För drygt ett år sedan fick Anu avgångsbetyget från gymnasiet i sin hand. Gymnasie-eleven Arttu strävar mot studentexamen och Kaijas mål är en yrkesexamen. I grundskolan finns många hörsel-och synskadade unga som strävar mot slutbetyget.

Framtiden är ännu oviss för dessa ungdomar. Skolavslutningen är alltid en stor händelse för varje ung människa, en höjdpunkt. Men efter festen kommer vardagen. För många innebär det en hård tävlan om studieplats, arbetsplats, fortsättningsstudier, studieboende osv. Tack vare tolktjänster och datorer har även hörsel-och synskadades studier blivit mera möjliga.

Vad tänker de nya studenterna Ville och Riku om framtiden?

Ville är intresserad av att studera historia vid universitetet.

Ville Mäki från Raumo blev i vår student från Uotilarinne normallyceum. Han fick den vita mössan efter fyra års slit. Ville säger att han har goda minnen av gymnasietiden. Lärarna och klasskamraterna var förstående och eggade honom framåt. Med hjälp av ett skolgångsbiträde och

dator kunde han hålla jämn takt med andra.

I höst började Ville studera vid Ar-lainstitutet på den perioden som för-bereder för självständigt liv.

”Vi är 2 hörsel-och synskadade i gruppen. Att flytta hemifrån kräver en viss invaning. Här går det natur-ligt att lära sig verka självständigt; man får hjälp då man vill”.

Studier vid Tammerfors universitet ligger i Villes framtidsplaner. Han vill läsa sitt favortiämne, historia. Han reser ca 1 gång i månaden hem till Raumo för att träffa sina föräldrar.

Under mellanåret förbättras teckenspråket

Riku Virtanen blev student från Tam-merfors klassiska lyceum. Riku tyckte att studentdimissi-onsdagen var en dag att

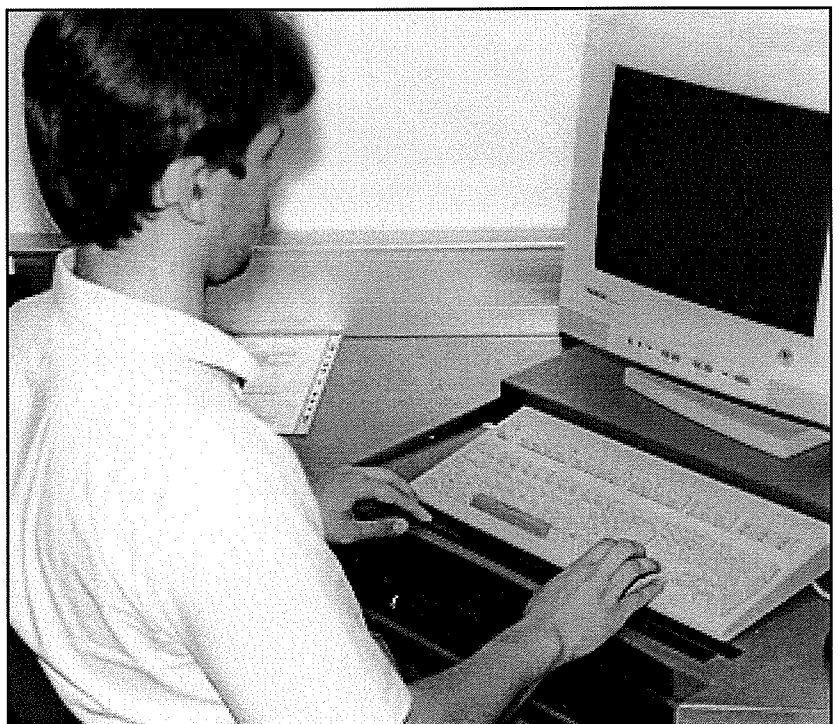
Riku vid datorn.

minnas. ”Lillebror skojade, att nu fick jag en ny skärmmössa.”

Riku lyckades bra i studentskrivnin-garna. Han skrev bl.a. laudatur, det högsta vitsordet, i fyra ämnen. Men inte ens ett bra betyg garanterar en studieplats.

Riku säger att han nu är en arbets-lös arbetssökande. ”Jag hade inte för avsikt att hålla ett mellanår, men det blev nu så. Jag sökte in till hög-skolan, men kom inte in denna gång, säger Riku: Under mellanå-ret tänker han åtminstone förbättra sina färdigheter i teckenspråk. Men i planerna har han en universitetse-xamen.

”Något favorityrke har jag inte, men nog önskan om akademiska stu-dier”, konstaterar Riku. ■

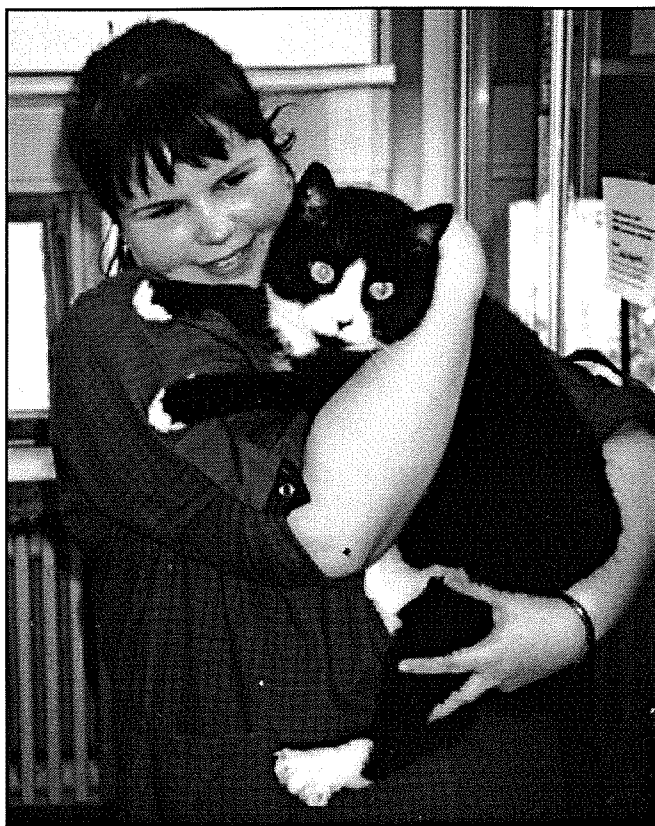
Favorityrke – djurvårdare

Mari Rouvinen

Jag gick som privatelev i St. Michels lyceum och skrev studenten 1999. Jag visste vad jag ville göra efter gymnasiet. Mitt favorityrke har alltid varit smådjursvårdare. I december 1999 kom jag in på en kurs som förbereder för yrkesexamen i smådjursvård vid Amiedu i H:fors. Det var den första utbildningen av det slaget. Vi var en pilotgrupp. Av ca 100 sökanden togs 20 in och jag var en av de lyckliga.

Utbildningen räckte 2 år. Den sista egentliga skoldagen var nu den 7 september. Jag har varit ca 2 år i skola och på arbetspraktik. Fastän jag får ett slutbetyg, bör jag gå på en sluttent för att få yrkesexamen. I november är teoriprovet och i januari uppvisningsprovet i Universitetsdjursjukhusets utrymmen.

Mitt handikapp har inte just stört mina studier. Jag har haft en skrivtolk som hjälp och hon har verkligen varit behövlig. Vi var 20 stude-

rande i gruppen. Trots att jag skulle ha klarat mig genom att följa med läraren, hade jag inte hängt med då kurskamraterna kommenterade och frågade. Som hjälpmedel har jag haft hörapparat som jag oftast använt.

Jag och min pojkvän Simo har bott ca 2 år i Esbo. Jag är från Norra Karelen och Simo från St. Michel. Vi har anpassat oss väl. Det verkar som om vi skulle stanna här efter studierna. Vi har båda två möjligheter att få jobb här efter studierna.

Jag har sedan förra december jobbat på HESY (Helsingfors djurs-

kyddsförening, hus för upphittade djur). På veckoslut har jag jobbat där 6 timmar om dagen med att sköta katter.

Nu har jag blivit erbjuden jobb vid Esbo Djursjukhus. Det arbetet motsvarar mera min utbildning än basvården av katter. Jag var där på praktik i maj och sedan frågade de, om jag är intresserad av lönearbete. Jag blev jätteglad.

Under hösten arbetar jag då och då där, dvs vid behov jobbar jag som djurskötare hos dem. Samtidigt försöker jag läsa till yrkesexamen. Som det nu ser ut får jag efter årsskiftet tjänst som djurskötare vid Esbo Djursjukhus, tack vare ett moderskapsvikariat.

Mina hobbyer har naturligtvis att göra med djur, djurskydd, hörselhundföreningen etc. Jag gillar slalom och simning I min kamratskapskrets ingår klasskamrater från gymnasiet och andra (döva och svagt hörande) samt nuvarande studiekompisar, varav endel blivit riktigt goda vänner. Jag håller även kontakt med vänner och barndomsbrevvänner i Norra Karelen Och sen har jag ju min syster, som nu också är esbobo. ■

Bara få nyheter på hjälpmedelsmässan!

Text och bild: Katri Pyykkö

Hjälpmedelsmässan 2001 i Birka-hallen i T:fors lyckades väl. Den besöktes under 3 dagar av över 16 000 personer. Många dövblinda besökte utställningen. Vid Finlands Dövblinda rf:s avdelning fanns en viloplats, där dövblinda besökare kunde samtala med varandra.

Det fanns nog nyheter på mässan. Lästelevisionen kan man numera koppla till datorn. Man kan samtidigt se på datorn och på texten man vill läsa. För TV-tittare finns en annan nyhet, en apparat som ser ut som glasögon och som förstorar TV-bilden till 51 tum från 2 meters håll. Glasögonen verkade dock lite opraktiska och tunga.

Stämningar hos besökarna

En grupp dövblinda stannade vid Low Visions-avdelning. Företaget är svenskt och gör filterglasögon. Glasögonen minskar ljusstrålarna. Det fanns glasögon som i olika grad minskar antalet ljusstrålar. Då man

Ovan: Soile konstaterade, att hon inte behöver kikarglasögon. Soile har dem på sig. De ser ut som vanliga glasögon, men från båda linserna utgår

två ca 3 cm långa kikare. Bilden bredvid: Finlands Dövblinda rf:s avdelning besöktes av många dövblinda. Pentti Pietiläinen säljer här lotter och dövblinda samtalar i bakgrunden.

prövade de gula och orange glasögonen, blev omgivningen mycket klarare.

Ossi Rajala blev intresserad av induktionsslingan som kopplas till TV:n och radion. Den är bra, då man alltid vet var den finns; den hänger nämligen runt halsen. Ossi var ledsen, att det inte förekom kompasser för synskadade någonstans. Han vet, att det finns sådana. Men man får inte bekanta sig med dem före man köper dem, då de är inpacketerade. Ossi skulle behöva en kompass. Med den kunde han klara sig i många situationer utan ledsagare. Ossi har pilkning som hobby. Med en kompass kunde han

återvända i samma riktning varifrån han kom. Ossi tror att han kunde använda den i andra situationer också, där det inte förekommer klara landmärken. Ossi var riktigt nöjd med mässan och särskilt med maten. Han åt oxen utan horn.

Irma Rajala blev intresserad av den nya texttelefonen och mobiltelefonen. Texttelefonen har ny teknik. Den är mindre än tidigare men storleken på knapparna är tillräcklig. Bokstäverna på knapparna är också klara.

Oiva Hellman undrade varför de senaste nyheterna fanns på mässan, t.ex. Philips hade ingen repre-

På bilden drar hunden Osku Kati i rullstolen. Osku är en stor labrador av hankön.

sentant. Philips har ett nytt taligenkänningsprogram Free Speech-Five, som verkar bra. Oiva provar det för tillfället. Dåligt med programmet är, att det kräver en bra dator, men annars är det underlättande. Programmet lär sig känna igen användarens röst och därefter kan användaren ge order via tal. Man kan t.o.m skriva genom att tala, bara man kommer ihåg att säga skilletecknen högt. Oiva säger dock, att det finns nyheter på kommande. Han blev även intresserad av hjälpmedlen vid Synskadades Centralförbunds avdelning.

Kati Alanko inspirerades av Invalidförbundets hjälphundsavdelning. Kati får en hund nästa vår. Hundledaren Leena sade åt Kati, att om ett år vet vi om du får en hjälphund eller stjälphund. Hunden kan dra

Kati i rullstol utomhus och lyfta upp saker åt henne. Den kan också tända och släcka lamporna, hjälpa med påklädningen och vid ändring av sittställningen.

Raija Ruusunen hittade inga nyheter på mässan. Hon såg på klockor och livsmedelsvägar. Hon köpte små hushållstillbehör, såsom gafflar och en praktisk korköppnare. Hon prövade även en motionscykel. På mässan fanns ju också produkter som har med motion att göra.

Heli Huotarinen blev intresserad av alternativ terapi. Det fanns en apparat, som tar bort smärta med hjälp av magnetfält. Helis hand borde ha sänkt sig av magnetfältets tyngd, men så gick det inte. Heli tror, att apparaten inte fungerade på henne.

Justiina tyckte om televisionsförstöringsapparaten, då hon kunde se texten tack vare den. Justiina berättade, att det fanns olika hjälpmedel för olika grupper av handikappade på mässan och att många handikappade besökte mässan. Det förekom även rullstolar för barn. Justiina lade märke till en apparat, som lyfter en person från rullstolen i bilen. Justiina träffade många dövblinda och andra bekanta. Hon besöker sällan mässor men var nöjd nu att hon kom iväg. ■

På konferens i Holland

Leila Lappea

DbI:s dövblindas konferens hölls i Noordwijkenhout i Holland, nära huvudstaden Amsterdam. Temat för konferensen var Självbestämmanderätt – en livslång process. Deltagarna kom från hela Europa och världen. Vi var en liten grupp finländare med. Jag var med, då jag blev ombedd att hålla ett tal om bildkonstkulturen i finska Lappland.

Under veckan ordnades olika arbetsgrupper, där folk från olika länder berättade om sina kulturer. Det ordnades många föreläsningar och programmet var späckat. Man måste veta på vilken föreläsning man ville gå, då flera började samtidigt. Många var intressanta och utomlands ses sakerna oftast ur större perspektiv.

Klimatet var varmt i Holland. Vinden var som av sammet. Landskapet var öppet och jämnt. Då och då såg man vindkvarnar. Staden Amsterdam imponerade på mig. Den var

som ett sagoslott, där kanalerna gick kors och tvärs. En båt kryssning på kanalerna var en fin upplevelse. Även statens konstmuseum, Rijks Museum, var en stark och djup upplevelse.

Jag är ledsen, att jag inte kunde se alla tavlor, som fanns på konferensplatsen, de var hundratals och förekom överallt. Huvudsaken var ju dock att träffa människor och höra deras berättelser. Man insåg, att vi är alla lika och tänker på samma sätt.

Intressant var också att höra om Helen Keller Award-konsttävlingen. Mera om den på följande sida. ■

Bildkonsttävling i Skottland

Helen Keller Award 2002

Helen Keller Award 2002-tävlingen ordnas av Skottlands Sense-föreningen i Storbritannien. Tävligen är en konsttävling och temat är dövblindhet. Konstverket skall alltså på något sätt beskriva dövblindhet.

Man kan skapa verket på vilket sätt som helst. T.ex. en dikt, novell, svartvitt eller med punkter, ljudband, videokassett, film, fotografi, målning, relief, skulptur eller något annat verk. Skrifterna måste naturligtvis översättas till engelska. Vem som helst får delta, men arrangörerna hoppas att dövblinda hoppas att dövblinda själva deltar.

I tävlingen utdelas 3 pris. Vinnaren får 1000 pund, ca 9200 mk och ett vandringspris för 2 år. De två andra priserna är diplom och 200 pund, ca 1800 mk. Juryns beslut är definitivt och den kan också besluta om att inte ge något pris. Vid möjlighet få vinnaren veta om pris på förhand. Deltagarna ger Skottlands Sense-förening full rättighet att använda

verket enligt önskemål. Verken kan utställas och användas vid information om tävlingen, vid reklam, i broschyrer och andra tryckta alster.

Finlands Dövblinda rf kan sända små verk i ett gemensamt paket, ca 10 st, till tävlingen, ifall det finns intresse. Informera föreningens redaktion (Pyykkö) möjligast snabbt, ifall du vill delta.

Man kan även delta på egen hand. Info om tävlingen finns på engelska på adressen:

<http://www.helenkelleraward.com/>. Anmälningblanketten skall sändas senast 31 januari 2002. Den finns på adressen www.helen.kelleraward.com/entryform.htm.

Verken sänds till adressen:

Sense Scotland
5th floor
45 Finniseston Street
Clydeaway Centre, Glasgow, G3 8JU
Scotland ■

Kulturdagsminnen

Text Hilikka Nieminen, bilder R. Karisaari

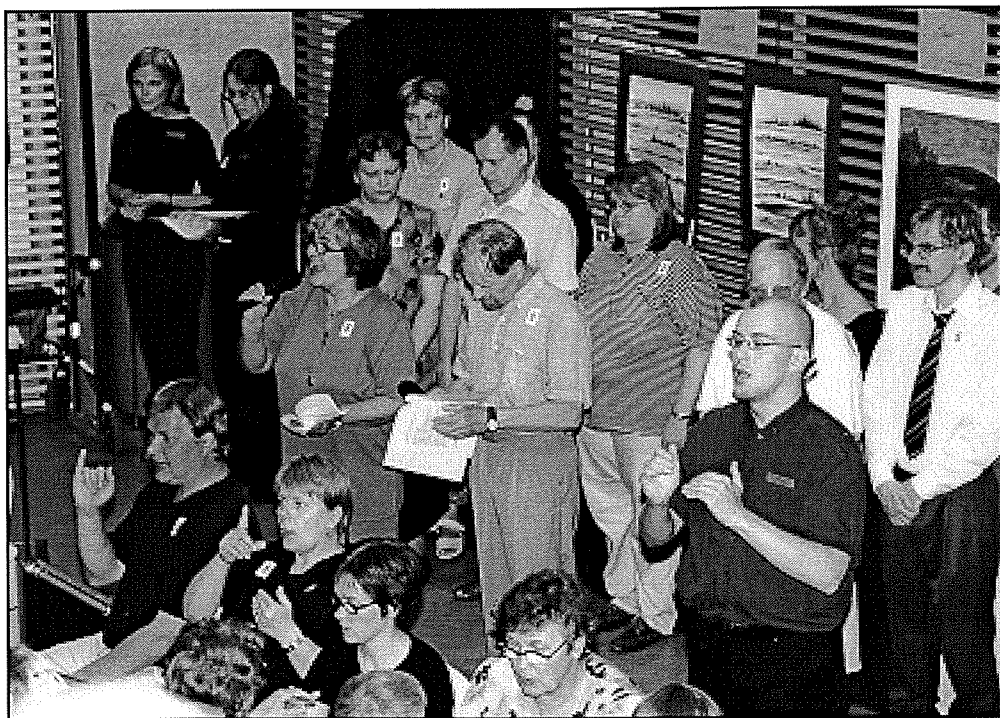
Sommaren är över och kulturdagarna förbi. Här hemma minns jag nu våra fjärde gemensamma kulturdagar. Skillnaden till de föregående var stor. Förr var vi alltid i stan på hösten. Nu var vi på landet, i det vackra Punkaharju. Det är ju Finlands nationallandskap.

Jag har varit med om alla kulturdagar, i T:fors 1991, H:fors 1994 och igen i T:fors 1998. Nu var stämningen en annan redan pga miljön. Vi från Tammerfors bodde mitt på landsbygden i Mannila. Det var en fin plats för oss stadsbor. Riktig

landsbygdsstämning, god mat och fridfullt. På lördagskvällen for endel av oss på dans och andra njöt av sommarnatten. Det var ju sommarens finaste tid, det sista veckosluttet i juni.

Stämningen på festen var lite tvetydig för mig. Samtidigt som dövblindas kulturdagar, var det Skogskulturdagar i Skogsmuséet i Lusto, i vars auditorium föreställningarna hölls. Det var ett stort utrymme och flera skulle ha rymts med. Mycket program ordnades och det var späckat. De olika grupperna från

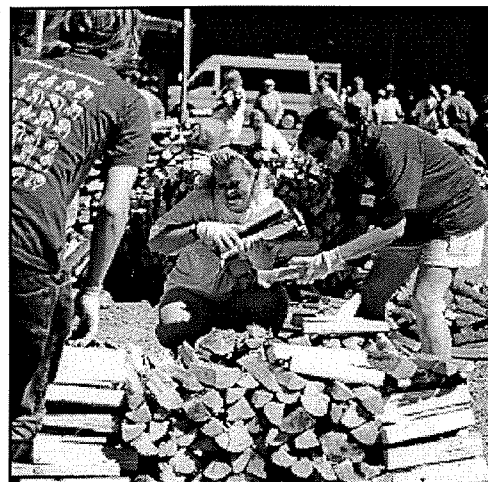
Hela skrivgruppen uppträdde på kulturdagarna. Bilden är tagen snett uppifrån. Tolkarna tolkar åt de som sitter på första raden. Gruppens andra ledare Ritva Soininen talar, och de andra står bakom.

På bilden är Juhani vid miljökonstverket. På bilden finns en säng av naturmaterial. Den fanns halvvägs på naturstigen, på samma plats som båten, var det förekom vit vass etc.

Timo civaren, Anita projektsekreteraren och Katri informatören hugger ved i tävlingen.

Justiina och Saimi i teatergruppen. De verkar skrika. I bakgrunden står andra gruppmedlemmar.

kulturläget förevisade vad de gjort under veckans lopp.

Jag tyckte att min egen grupp spjälktes upp. Det var långa pauser, då vi inte träffades, då det fanns så mycket att se. Vi vandrade omkring på torget med tolken. Där fanns varubord och föremål så mycket, att det var svårt att finna Finlands Dövlinda rf:s bord.

Konstutställningen på Gamla Stationen var fin. Jag röstade just på de skulpturer, som sedan fick pris. Allt gick bra. De som planerat festen hade haft mycket att göra. Jag vill tacka dem för allt. Alla håller säkert med mig. Dessa kulturdagar minns vi säkert längre än de tidigare. ■

Tyska dövblinda i Lappland

Irja Rantatalo och Marja Korteniemi

Dövblinda från Lappland träffade tyska dövblinda i augusti i Seitaranta, i Rovaniemi landskommun. 4 dövblinda med hjälpare samt en pojke till en dövblind, en civiltjänstgörare och 2 finska tolkar var med.

Efter att Irja önskat oss välkomna presenterade vi oss och sedan for vi ut i naturen. Vi njöt av det varma vädret, kokade kaffe över eld och samtalade. Efter naturstigen, gick endel i bastu och andra gjorde sig färdiga för festen på kvällen.

Efter middagen dansade vi till musik av dragspel. Tyskarna var så glada, att det smittade av sig på oss.

Vi hörde deras livsberättelser och fick presenter med oss hem. Vi lärde oss också tyska tecken. Kvällen blev mörk och vi gick till sängs. Efter en soven natt och morgonmålet höll vi klubbmöte. Sedan njöt vi igen av det soliga vädret och tyskarnas sällskap.

Före lunchen överraskade vi dem. Marja höll tal och tackade dem för det trevliga sällskapet. Hon gav dem gåvor hon gjort själv. Efter det berättade Heikki Majava om jubileumsåret och gav föreningens t-skjortor som gåvor. Regionsekreteraren gav dem ännu nyckelringar med handbokstäver.

Tyskarna tackade oss. De blev ännu kvar och njuta av naturen och vården vid Seitaranta, men vi finländare for hemåt efter lunchen. ■

Eines socialsemester i Onnela

Eine Väisänen

I slutet av juli for jag på socialsemester till Tusby, Onnela. Jag for med taxi till tågstationen och träffade tolken där och vi köpte sedan bil-

---

jetter. Tåget var fint och resan gick bra. Jag märkte dock att min väska gått sönder, jag vet inte varför så skedde. Vi kom fram till Träskända och for därifrån med taxi till Onnela. Efter inkvarteringen, gick vi på lunch och bekantade oss med programmet. Jag blev förvånad, att det inte fanns andra dövblinda i Onnela. Jag var den enda, förutom några synskadade. Jag for sedan till Träskända för att köpa en ny väska. Efter middagen gick jag i bastu och simmade. På kvällen skrev jag postkort åt mina vänner.

På tisdagen efter morgonmålet hade vi program utomhus, en rask promenad. På eftermiddagen före middagen, tolkade Irina TV-program åt mig. Efter maten var det dags för nyheter på teckenspråk. Sedan inleddes kvällsprogrammet, då alla samlades. Efter presentationen, fick vi kardemummakaffe. Ledaren Päivi Ojala berättade om kaffets historia för oss.

På onsdagen efter morgonmålet var det dags för motion igen. Först gick vi lugnt men sedan snabbare, Efter lunchen läste vi tidningar. Ledaren Lauri läste Helsingin Sanomat för oss. Förrän massagen höll jag en paus. Massören Henna Pernu var verkligen skicklig. Det kändes skönt. Efter massagen ville jag ha kaffe och

glass – jag gick alltså till cafeterian.

Efter delikatesserna tolkade Irina berättelser ur Eino Leinos liv åt mig. Sedan var det dags för middagen. På kvällen gick vi i bastu och simmade. Vi bastade hårt. Efter bastun drack vi kaffe i caféet vid huvudbyggnaden i Onnela. Därefter gick vi till sängs.

Morgonen på torsdagen var lika de andra, men det var lite kallare, omväxling s.a.s. Efter tidningsläsandet tog jag en tupplur. På eftermiddagen besökte vi Lotta-muséet. Jag tog kameran med, men filmen var full. Vi gick omkring i nedre våningen av muséet. Det var fritt inträde dit. Där fanns Lotta-tavlor, flaggor och minnesmärken. Kaffe drack vi i det idylliska caféet i muséet. På kvällen kastade vi pil efter frågetävlingen och sedan bowlade vi.

Fredagen den 3.8. var min sista dag i Tusby. Vi besökte Halosenniemi, som var en vacker plats med trädgård och stigar. I huvudbyggnaden fanns möjlighet att beundra Pekka Halonens landskapstavlor, men vi gick inte dit. Efter lunchen och tidningsläsandet var det dags för kaffe och sedan väntade hemresan till J:kylä. ■

En liten sädesärla

Iris Alkio

Min vän Tanja berättade, att sädesärlan genast kommer till hennes gård, då hennes man Hannu kommer ut. Tilliten och förtroendet för husbonden, som är flitig, men lugn, har gjort att sädesärlan blivit vän med honom. De har blivit oskiljaktiga. Det är en vacker syn, får jag höra. Jag kan fantisera det för mig.

På gården flyger allehanda insekter, som sädesärlan får en läcker måltid av. Jag sitter i gungan och hör på de andra. På plats är min yngre väns redan vuxna dotter Pauliina. Hon kommer med sommarens skörd åt mig, hallon och jordgubbar hade hon plockat. Pauliina tog min hand och satte bären i den. Jag blev förvånad, att man ännu i slutet av augusti hittar första klassens bär. Jag mumsade som sädesärlan.

Dagen var vacker som en jungfru. Det var varmt, 23 grader. Följande dag kom ett varmt regn. Man hade sågat grenar av de över 100 år gamla äppelträdet. Trädet är ett hem för småfåglar. Stammen är full av mossa och samlar till sig insekter. Där finns också spindelnät och småfå-

glarna smaskar i sig insekterna. Pauliina hade barberat gräsmattan och det doftade gott. Tack vare vänner får jag vara med om dylikt. Jag har blivit bekant med dem via den äldsta dottern. Hon är teckenspråkstolk. ■

I sommar var jag arg

I sommar var jag arg – på mig själv. Jag insåg, att jag inte längre ser att klippa gräset. Jag märkte, att jag gick samma rutt och kom tillbaka till samma plats. Min son måste klippa gräset, då jag inte längre duger till det. Jag var arg på mig själv, men sedan blev jag ledsen. Jag grät ut. Publicerat under namnet "Päivi" ■

Brevväxling

Hej! Jag är en 51-årig dövblind man. Jag har gått yrkesskolan. Jag skulle vilja ha brevvänner. Jag hoppas att du är en 30-55 årig kvinna, som kan teckenspråk. Min hobby kan vara att hjälpa människor. Namn: K.K (Det första brevet kan sändas till tidningens redaktion på adressen: Känslsprötets redaktion, namn K.K., Finlands Dövblinda rf, Nylandsgatan 28 A, 00120 Helsingfors.

Guldkornet

Iris Alkio

*H*on ser, hör

Talar, går

Kör bil gör hon också!

Båda tillgivna åt den andra

Stöder varandra i allt.

Livets cykel rullar vidare

Till vänster, höger, med hoppfulla tankar.

”Vi skall se ännu”,

han med ögonen, jag med sinnen

om ödet så avgör.

Beslutet avgörs på högre nivå,

Tanken är ädel, vacker

En syn man sällan ser.

Människan hon älskar att vara bekväm.

KÄNSELSPRÖTET 27.årgången, ISBN 0358-2280,

Utgivare: Föreningen Finlands Dövblinda rf.

Redaktören: Chefredaktör Katri Pyykkö, tel. & texttel. (09) 54953521, Redaktör Raili Karisaari, tel. & texttel. (09) 54953521, email: tiedotus@kuurosokeat.fi och NKL frontdoor.

Redaktionsråd: Pekka Juusola (ordf.), Pentti Kähkönen, Heli Huotarinen, Ulla Kungas, Riitta Ruissalo, Raili Karisaari (sekr), Katri Pyykkö.

Årgång 150 mk. **Tidningen utkommer** 11 gånger om året med storskrift, punkter, som långsamt ljudband, som video samt, i NKL server och svenskspråkig översättning.

Abonemang och adressändring: Föreningen Finlands Dövblinda rf, Nylandsgatan 28, 00120 Helsingfors. Tel. (09)5495 350, texttel. (09)5495 3526, fax (09) 5495 3517, email: kuurosokeat@kuurosokeat.fi, Internet: <http://www.kuurosokeat.fi/se/>